

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

Administrative Strategy of Schools in 21st Century of the Secondary Educational Service Area Office 20

ชวितย์ สิงห์โท¹ และถวิล อดาวัลย์²
Chuwit Singto¹ and Tawil Ladawan²

Received : November 30, 2018; Revised : April 21, 2019; Accepted : May 24, 2019

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และ 2) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยมีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การจัดทำร่างยุทธศาสตร์ 1) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 2) การวิจัยเชิงสำรวจ จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 348 คน 3) สทนากลุ่มเพื่อพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ เอกสาร และข้อมูลจากการสำรวจ โดยผู้เชี่ยวชาญจาก มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียน รวม 16 คน 4) ยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 การตรวจสอบและกลั่นกรองยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 คน ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 1 คน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เพื่อตรวจสอบและกลั่นกรองด้านความถูกต้อง ความเป็นไปได้ รวมทั้งพิจารณาวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะต่อร่าง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไป

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; Doctoral Student of Philosophy Program in Educational Administration, Faculty of Education, North Eastern University, Thailand; e-mail : Chuwits@gmail.com

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; Faculty of Education, North Eastern University, Thailand.

หาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร ตามลำดับ 2) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงส่ไปหาน้อยสุด ได้ดังนี้ ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร ตามลำดับ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เริ่มต้นด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีคุณภาพ ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ดำเนินการตาม 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 2) การจัดการความรู้ในองค์กร 3) การสร้าง วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 4) การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ และ 4 พันธกิจ 11 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ และ 32 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ (Keywords) : ยุทธศาสตร์การพัฒนา,, โรงเรียนในศตวรรษที่ 21, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the present condition and desirable conditions in 21st century school development under the Secondary Education of area office 20 2) to develop a 21st century school development strategy under the school district. The six main components of the strategy were the vision, the obligation, the mission, the goals, the strategy, and the Indications which were the policy research. The method of conducting research were divided into two phases. The first phase was the contextual study and strategic framework for school development in 21st Century under the Secondary Education of area office 20, consisting of 1) research papers 2) survey research 348 samples from the school director, deputy directors, teachers, and Chairman of the Board of Education 3) group discussions to consider empirical data, documents and information from the survey of experts from North Eastern University, Local Universities, director of the Secondary Education of area office, supervisors, School of director total 16 samples 4) strategic framework for school development in 21st Century. The second Phase Implementation was to develop and monitor the strategy by Udonthani Rajabhat University, director of the Secondary Education of area office, Udon thani Provincial Education Office, School of director total 16 samples to be strategy for the development of schools in 21st century. The findings were: 1) The current state of

school development in 21st century, under the Secondary Education of area office 20, had a high level of overall from the highest average to the lowest, the following were the Organizing learning skill that focused on professional competence, the network of learning skill, the corporate culture organization skill, and the knowledge management in the organization skill respectively. 2) Desirable condition to develop the schools in 21st century under the jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office, Area 20 was at a high level. The arranging in order from the highest average to the lowest average were the network of learning, corporate culture and knowledge management in the organization respectively. 3) The 21st century school development strategy of the Secondary Education of area office 20 began with the vision that was "The school under the Secondary Education of area office 20 had the quality and students had 21st century skill." Proceeded following by 4 strategies 1) the Organizing learning skills that focused on professional competence in the 21st century 2) the knowledge management in the organization 3) the creation of a culture conducive to change and 4) the creation of a learning network. These consisted of 4 obligations, 11 goals, 10 strategies, 24 guidelines and 32 indicators.

Keywords : School development strategy, 21st century school, The Secondary Education of area office 20

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน นำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market) เพื่อรองรับการปรับตัว การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานเสรี โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันของสถาบันการศึกษาในภูมิภาค และการรับรองระบบเทียบหน่วยกิตระหว่างกัน จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของบุคลากรในภูมิภาคยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้เป็นมาตรฐานเทียบกับอาเซียนหรือนานาชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Office of Administration of Secondary Education, 2017)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดวิสัยทัศน์ให้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมาย 5 ประการ คือ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) ระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 5) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาจะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก จึงได้มีแผนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (พ.ศ. 2558-2564) มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืนและจากแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับ “ทักษะ” (Skills) หรือความชำนาญในการปฏิบัติ มากกว่าเนื้อหา (Content) ซึ่งองค์การยูเนสโก ได้แนะนำว่า ผู้เรียนควรมีทักษะที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทักษะเพื่อ การทำงาน คือทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ (Office of Administration of Secondary Education, 2017) การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่งเป็นหน่วยงานที่ใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์จำนวนมากมาย หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย (Runcharoen, 2003)

ยุทธศาสตร์การบริหารงานบุคคล 4.0 เพื่อขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสู่ประสิทธิภาพที่เกิดคุณภาพ ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการปฏิบัติงาน การกำกับติดตาม มิตินาการบริหารจัดการ มิตินาพัฒนาและการปฏิบัติการ มิตินาบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้กรอบ : Area-Function-Participation-Personnel, Base ดังนี้ คือ 1) การร่วมรู้และร่วมทราบ (Appreciation and Understanding) 2) การร่วมคิดและร่วมพัฒนา (Influence and Development) 3) การร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล (Action and Evaluation) (Office of the Basic Education Commission, Office of Management System Development, Personnel and Legal Affairs, 2017)

จากการศึกษาเกี่ยวกับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้น จำนวน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้น จำนวน 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (The secondary Educational Service Area Office 20, 2018)

ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 ได้รับการประเมิน 59 โรงเรียน ผ่านการรับรอง 46 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78 ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาดังกล่าวถือว่า คุณภาพการศึกษาโดยรวมของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับที่จะต้องได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน โดย จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์และนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จสนองตอบต่อนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำหนดวิธีปฏิบัติหรือรูปแบบในการดำเนินงานที่ เหมาะสมจึงประสบผลสำเร็จในการบริหารงานและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้อง กับ สมหมาย อ่าดอนกลอย (2013) ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่า สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้าน สารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการ บริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ใส่ใจในเรื่องของ ศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับ ครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับ บทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมี ความสุข

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่ง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด จึงสนใจที่จะสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางการบริหาร โรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิผลมากขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 การจัดทำร่างยุทธศาสตร์ ขั้นตอน ที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำราและเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน ครู จำนวน 318 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 348 คน ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์ โดย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 16 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) อาจารย์มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ที่มีความรู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ 3) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบด้านการจัดทำยุทธศาสตร์เขตพื้นที่การศึกษา 4) ศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบด้านการจัดทำยุทธศาสตร์เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาข้อมูลร่างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทำการตรวจสอบและกลั่นกรองด้านความเหมาะสมความถูกต้องและความเป็นไปได้ และการตรวจสอบและกลั่นกรองยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 คน ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 1 คน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน โดยแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบและกลั่นกรองด้านความถูกต้อง ความเป็นไปได้ รวมทั้งพิจารณา วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะต่อร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทุกด้านโดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ ได้ดังนี้ ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร ตามลำดับ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 4 พันธกิจ (Mission) ได้แก่ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพและชีวิต 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้ในองค์กร 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดการความรู้ในองค์กร ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 11 เป้าประสงค์ ได้แก่ 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีคุณภาพ 2) ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) 3) ผู้เรียนมีทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 4) ผู้เรียนมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี 5) โรงเรียนมีระบบมาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) 6) โรงเรียนมีระบบการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development) 7) โรงเรียนทุกแห่งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 8) โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาเต็มตามศักยภาพและมีประสิทธิภาพ 9) โรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง 10) ระดมสรรพกำลังสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน แห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 11) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) 10 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 2) เพิ่มสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพ 4) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนผู้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) 5) ส่งเสริมสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 6) ส่งเสริมพลังการนำองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 8) ส่งเสริมให้บุคลากร

เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้) ระดมสรรพกำลังสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน แห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 10) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัย สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพปัจจุบันปฏิบัติในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้ เป็นผลมาจากกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก ตลอดจนการเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท นอกจากนี้ยังได้ตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษา โดยแบ่งเป็นพื้นที่บริหารเป็นสหวิทยาเขต จำนวน 9 สหวิทยาเขต จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้สหวิทยาเขต ปลายปีมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานเชิงประจักษ์ นำไปสู่การแสดงผลงานระดับประเทศและได้รับรางวัลชนะเลิศหลาย สอดคล้องกับ Hernandez (2001) ได้ศึกษาเรื่อง “Total Quality Management in Education : The Application of TQM in the Texas School District” ผลการศึกษาว่า การบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งองค์กร จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งองค์กร ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองชุมชน

2. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้ เป็นผลจากนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังต้องการรับการพัฒนา ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน Office of Administration of Secondary Education (2017) สอดคล้องกับ Phaengthai (2016) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI_{Modified}) โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวม มีค่า PNI = .019 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI = .031) รองลงมาคือ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร (PNI = .020) เป็นจุดอ่อนของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ส่วนประเด็นที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ (PNI = .014) และด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง (PNI = .014) ตามลำดับ เป็นจุดแข็งของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ Thailand Development Research Institute (T.D.R.I.) (2014) เสนอรายงานฉบับที่ 103 ประจำเดือนพฤษภาคม 2557 ได้เสนอแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ตั้งต้นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง ทักษะในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรศึกษาผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์ แล้วนำไปประกอบการพิจารณาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพ บริบทของโรงเรียนต่อไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรจัดสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ศึกษาผลวิจัยครั้งนี้ และผลการวิจัยอื่น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเพื่อหาข้อสรุปและแนวทางร่วมกันในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น เพื่อประกอบผลการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธีระ รุญเจริญ. (2546). **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). รายงานที่ดีอาร์ไอ ฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2560). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2560. อุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560) **คู่มือและหลักสูตรการประชุมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารงานบุคคลในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2560). **แนวทางการวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ.

Translated Thai References

- Office of the Administration of Secondary Education. (2017). Guidelines for measuring learning skills in 21st century that emphasizes professional competencies. Bangkok. [In Thai]
- Office of Secondary Educational Service Area 20. (2017). Report of educational quality assessment Academic year 2017. Udon Thani. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2017) Handbook and workshop course Empowering personnel management in the 21st century. Bangkok. [In Thai]
- Phangthai, S. (2016). The role of school administrators in the 21st century. College Journal Asian graduates. [In Thai]
- Rucharoen, T. (2003) State and problems of administration and basic education management of educational institutions In Thailand. Bangkok: VT C Communication Ltd. Partnership. [In Thai]
- Thailand Development Research Institute. (2014). TDI Report No. 103 May 2014 Re: Establishing a basic educational reform strategy for accountability. Bangkok. Agricultural Cooperatives of Thailand Limited. [In Thai]